

Asia: VN/2401/2026

Ehdotus kansalliseksi mediakasvatuslinjauksiksi

1. Johdanto

Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta johdanto on kattava ja perusteellinen. Mediakasvatuslinjausten päivitystarve on perusteltu laajasti ja vakuuttavasti. Pidämme myös hyvänä ja tarpeellisena sitä, että asiaan läheisesti liittyvät termit (mediakasvatus, medialukutaito ja media) on määritelty. Näistä erityisesti termi media vaatiikin selkeää määrittelyä alati uudistuvassa teknologian ja viestinnän maailmassa. Lisäksi kannatamme linjausta siitä, että mediakasvatuslinjaukset eivät ota yksityiskohtaisesti kantaa ajankohtaisiin teknologisiin ilmiöihin. Tämä edesauttaa linjausten pitkäjänteistä käyttöä.

2. Mediakasvatuksen nykytila

Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:

Mediakasvatuksen nykytila -luku tuo ansiokkaasti esiin suomalaisen mediakasvatuksen laadun sekä laajan tarjonnan. Luvussa kuvataan myös kattavasti korkeakouluissa järjestettävän mediakasvatuskoulutuksen rajallisuutta. Korkeakouluissa järjestettävän mediakasvatuskoulutuksen rajallisuuden vuoksi alan ammattilaisia ja sitä myöten mediakasvatuksen toteuttajia ja kouluttajia on yhä vähemmän. Tämä on huolestuttavaa, sillä eri alojen ammattilaisten mediakasvatusosaaminen on nyky-yhteiskunnassa entistäkin tärkeämpää. Mediakasvatukseen ja sen puitteissa erityisesti tiedon hankkimiseen, yhdistelemiseen, tuottamiseen ja arviointiin liittyvät taidot ovat keskeisessä osassa kansallisen kokonaisturvallisuuden rakentamisessa.

Mediakasvatuksen nykytila -luku antaa kuitenkin puutteellisen kuvan mediakasvatuksesta kasvatuksen ja koulutuksen näkökulmasta. Luvussa kerrotaan korkeakoulujen mediakasvatustyöstä, mutta jätetään huomioimatta varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen opetuksessa päivittäin tehtävän mediakasvatustyön. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ehdottaakin, että lukua täydennetään näiltä osin kattavammaksi.

3. Visio

Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta mediakasvatuksen visio on kattava. Erityisen ansiokasta on, että visiossa tunnistetaan mediakasvatuksen keskeinen rooli kokonaisturvallisuuden, demokratian ylläpitämisen ja osallisuuden rakentamisessa.

4. Tavoitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:

Mediakasvatuslinjausten tavoitteet ovat Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta perusteltuja ja keskeisiä. Helsingin omat mediakasvatustavoitteet ovat jo nyt ehdotettujen linjausten mukaiset. Tavoitteissa on ansiokkaasti huomioitu moninaisuuden, toimijuuden, osaamisen kehittämisen ja kestävyuden näkökulmat.

Tavoitteista erityisesti osaamisen kehittäminen on kasvatuksen ja koulutuksen ydintehtävä, ja se vaatii ammattilaisten osaamista. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, tarvitaan valtakunnallisesti järjestettyä varhaiskasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisten täydennyskoulutusta ja osaamisen vahvistamista. Täydennyskoulutuksen kohdentamisessa ja sen tavoitavuuden varmistamisessa tarvitaan vahvaa yhteistyötä opetuksen järjestäjien kanssa.

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta on myös hienoa, että perheet tunnistetaan mediakasvatuslinjauksissa toimijoiksi. Helsinki haluaa korostaa, että toimijuus kattaa mm. kaikki ikäryhmät. Onkin tärkeää, että lapset ja nuoret pääsevät osallisiksi toimintaan jo varhaiskasvatusiästä lähtien.

5. Toimenpiteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta alueellisen ja paikallisen mediakasvatuksen edistäminen on olennaista ja tärkeää. Tässä keskeistä on yhteistyö opetuksen järjestäjien kanssa.

Mediakasvatuksen toteuttamisessa ja sen kehittämisessä on aina huomioitava moninaisuus. Mediakasvatukseen voivat vaikuttaa esimerkiksi oppijan kieli- tai kulttuuritausta, oppimistavat, identiteetit, koulupolku tai koulunkäyntihistoria. Lisäksi eri väestöryhmien välillä tiedetään olevan eroja mm. yhteiskunnallisessa ja digitaalisessa osallisuudessa.

Toimenpiteistä erityisesti otsikon 5.2 Osaamisen kehittäminen alainen toimenpide ”Vahvistetaan medialukutaidon asemaa opetuksessa” vaatii laajaa käsitystä siitä, että mediakasvatus on osa

kaikkien osa-alueiden ja oppiaineiden opetusta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimintaa sitovissa asiakirjoissa, kuten varhaiskasvatussuunnitelmassa ja opetussuunnitelmien perusteissa, mediakasvatus näkyy jo erityisesti osana laaja-alaisia tavoitteita. Medialukutaidon asemaa opetuksessa voidaan vahvistaa erityisesti asettamalla lisäksi oppiainekohtaisia mediakasvatustavoitteita. Perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen lisäksi on tärkeää, että mediakasvatusta toteutetaan myös varhaiskasvatuksessa sekä vapaassa sivistystyössä.

Kasvatus- ja koulutusalan ammattilaisille tarjottava täydennyskoulutus on olennainen osa oppijoiden mediaosaamisen vahvistamista. Tämä tulee huomioida keskeisenä tavoitteena mediakasvatuksen aikuis- ja täydennyskoulutuksen edistämisen toimenpiteen osalta.

6. Toimeenpano ja seuranta

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää toimeenpanoa ja seurantaa koskevaa lukua kattavana ja onnistuneena. Vastuunjako on selkeä ja perusteellinen. On myös hienoa, että alueiden ja kuntien tarjoamien palveluiden erityinen rooli mediakasvatustyössä on huomioitu tässä luvussa.

7. Liitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:

Ei kommentteja liitteistä.

8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Yleiset kommentit kokonaisuudesta:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että mediakasvatus- ja erityisesti medialukutaitotyötä voidaan kytkeä osaksi monessa kunnassa käynnissä olevaa OPH:n rahoittamaa lukutaidon kehittämisen strategiatyötä. Nykyajan digitalisoituvassa yhteiskunnassa tarvitaan yhä moninaisempia lukutaitoja, ja medialukutaito on erottamaton osa tätä kokonaisuutta. Mediakasvatustyön kytkeminen tämänkaltaisiin rakenteisiin lisää sen vaikuttavuutta.

Kasvatuksen ja koulutuksen kentällä työtä ohjaavat ennen kaikkea varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien perusteet. Jotta mediakasvatus juurtuu osaksi kasvatuksen ja koulutuksen toimintaa, kansallisten mediakasvatuslinjausten ja edellä mainittujen sitovien asiakirjojen tulisi olla linjassa keskenään.

9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

Muita mahdollisia terveisiä:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toivoo, että linjausten tueksi tuotetaan jatkossa koulutus- ja tukimateriaalia vahvistamaan kasvatuksen ja koulutuksen toteuttamaa mediakasvatustyötä.

Hakkala Kiia
Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala